

Wieś wzmiankowana została w 1256 r. jako Łubie Wielkie i do połowy XV w. była wsią książęcą. W dokumencie z 1472 r. wymieniany jest Mikołaj Grzebelko z Łubia. W XVII w. wieś należała do rodziny von Blacha. Przez dwadzieścia lat jej właścicielem był szkocki inżynier John Baildon (1772-1846) twórca nowoczesnego hutnictwa na Górnym Śląsku, a po nim jego spadkobiercy.

John Baildon (1772-1846)

Szkot, urodzony w Larbert nad rzeką Carron, jeden z pionierów hutnictwa na Górnym Śląsku. W 1793 r. przybył na Śląsk zaproszony przez Fryderyka Wilhelma Redena, budując w latach 1794-96 w Gliwicach pierwszy w Europie wielki piec opalany koksem. W 1798 r. został przyjęty do służby państwowej Prus. Przy jego współpracy zbudowano wielkie piece w Królewskiej Hucie (1802-20), na Bytkowie (1805-19) i walcownię blachy w Blachowni (1807). Inwestował wspólnie z księciem Fryderykiem Augustem zu Hohenlohe-Oehringen ze Sławięcic, kupcem Józefem Domsem z Raciborza i dr. Vilemem Homolacsem z Frydlandu. Ożenił się w 1804 z Heleną Gally córką gliwickiego kupca Franciszka Gally. Początkowo mieszkał w Gliwicach przy Rynku 17, po śmierci teściów odziedziczył Bełk. John Baildon nabył Łubie ok. 1830. Dobra te miały się stać najważniejszym majątkiem ziemskim Baidonów.

Po śmierci w 1846 r. John pochowany został na Cmentarzu Hutniczym w Gliwicach. Johna Baildon miał pięciu synów i dwie córki. Troje z nich zmarło w wieku niemowlęcym. Najwięcej wiemy o najmłodszym synu Arturze Adamie (1822-1909) panu na Łubiu i Pogrzebieniu, od 1881 r. nobilitowanego do tytułu „von Baildon und Briestwell”.

Artur - syn Johna - początkowo najprawdopodobniej mieszkał w zbudowanym w 1844 r. przez architekta von Wrochema dworze w Kopienicach (przysiółek Łubia). Główną i największą rezydencją miał się stać okazały pałac w Łubiu.

Klasycystyczny pałac Baildonów w Łubiu wznosił Artur w 1860 r., a przebudowano go w 1911 r. Jest dwupiętrowy. Od frontu prowadzi wejście z arkadą wspartą na jońskich kolumnach, a w tympanonie umieszczono kartusz herbowy Baidona. Z tyłu pałacu wznosi się trzykondygnacyjna wieża.

Pałac otacza 3-hektarowy park założony po 1909 r. przez Erwina Bergwelta. Składa się z części geometrycznej i krajobrazowej z ruinami „Świątyni Sybilli” i fontanny z kolumnadą. Wśród drzewostanu kilka pomnikowych okazów buków i jesionów oraz tulipanowiec amerykański.

Przeniesieniu tam siedziby rodziny możliwe, że sprzyjała niewielka odległość zarówno do Gliwic jak i do Dębu. W 1882 r. zakupił jeszcze majątek Pogrzebień koło Raciborza. Tamtejszy pałac stał się domem dla jego jedynego syna Aleksandra (zmarłego bezpotomnie w 1887 r.)

Kolejnym właścicielem Łubia po śmierci Artura w 1909 r. został Erwin Aleksander Bergwelt, syn jego najstarszej córki Alicji Heleny.

Po wojnie pałac jak i cały majątek jako dobra polniemieckie został znacjonalizowany. Dziś w pałacu mieści się ośrodek pomocy społecznej.

Znajdujący się w Łubiu kościół parafialny Narodzenia NMP w Łubiu z XVI w., przebudowany w stylu barokowym w l. 1730-1739 z fundacji Mikołaja i Marii Otiesławów z Kopienicy (wieża nieco późniejsza z 1744 r.). Wyposażenie wnętrza barokowe, a polichromię wykonał w 1947 r. Józefa Machwitz z Tarnowskich Gór. Na przykościelnym cmentarzu spoczywają doczesne szczątki Heleny Baildon, z domy Gally, żony Johna i jego syn Artur z rodziną.

Edward Wieczorek

LITERATURA:

Katalog zabytków sztuki w Polsce, tom 6 z.5 Powiat gliwicki, Warszawa 1966, s. 41
Kloss E., Rode H., Stepf W., Eberle H., Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Tost-Gleiwitz. Wrocław 1943, s.107

KOPIENICE

Dwór klasycystyczny z 1844 r., zbudowany być może na miejscu wcześniejszej rezydencji wg. proj. Emila von Wrochem, wielokrotnie odnawiany w czasach późniejszych. Jest murowany z cegły, potynkowany, piętrowy i podpiwniczony. Nakryty dwuspadowym dachem. Zbudowany na rzucie prostokąta, od strony zajazdu dobudowano później ganek dwufilarowy, związany na piętrze z balkonem. Posiada piwnice sklepienie kolebkowo na gurtach. Ma dwutraktowy układ wnętrza, na parterze zmieniony. Na parterze od frontu i ogrodu dwa przedsionki. Na piętrze pośrodku salon, powiększony w czasach nowszych. Wnętrza pokryte płaskimi sufitami, niektóre z fasetami. Na zewnątrz piętro oddzielone gzymsem, ściany ożywione boniowaniem i podziałami pilastrowymi. Okna piętra z gzymsami. Środkowa część fasady ogrodowej zaakcentowana portykiem wgłębionym, ujętym pilastrami. W elewacji frontowej tablica z nazwiskiem architekta Emila v. Wrochem i datą budowy.

Otacza go park krajobrazowy pow. 3,87 ha

XXXV WARSZTATY PRZEWODNICKIE ZAMKI I PAŁACE ZIEMI GLIWICKIEJ

ŁUBIE